

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет природничих
наук Кафедра біології та
екології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Регіональна екологія

Рівень вищої освіти –перший (бакалаврський)
Освітня програма «Екологія»
Спеціальність 101 Екологія
Галузь знань 10 Природничі
науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «31» серпня 2021 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Регіональна екологія
Викладач (-і)	Мельниченко Г.М.
Контактний телефон викладача	0950046789
E-mail викладача	gdutchak@ukr.net
Формат дисципліни	Очний (<i>offline</i>)
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Очні групові та онлайн-консультації
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Навчальна дисципліна «Регіональна екологія» належить до дисциплін за вибором ВНЗ та покликана забезпечити формування у студентів знань щодо стану навколишнього природного середовища в окремих регіонах України, причин виникнення та наслідків прояву глобальних та регіональних екологічних проблем. Дисципліна покликана сформувавши у студентів системні знання про екологічний стан навколишнього середовища у розрізі окремих регіонів України.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета дисципліни: формування знань про стан навколишнього природного середовища в окремих регіонах України; вміння аналізувати причини виникнення та наслідків прояву глобальних та регіональних екологічних проблем; навичок застосування методичних підходів щодо оцінювання причин і наслідків глобальних та регіональних екологічних проблем.</p> <p>Цілі дисципліни:</p> <p>Сформувати в студентів системні знання у розрізі регіонів України про:</p> <ul style="list-style-type: none"> - стан сучасних проблем навколишнього середовища пов'язаних із зміною клімату; - особливості забруднення атмосферного повітря та зміни його складу внаслідок промислових та інших викидів у атмосферу; - проблеми зменшення запасів і забруднення поверхневих та підземних вод унаслідок посиленого водозабору та потрапляння забруднюючих речовин у водні об'єкти; - зміни в структурі земельних ресурсів унаслідок вилучення земель під господарські потреби й забудови, а також через розвиток негативних процесів; - зниження родючості ґрунтів унаслідок вимивання гумусу, засолення, підтоплення, забруднення важкими металами, пестицидами й іншими речовинами; - проблеми, пов'язані з експлуатацією надр, зменшення запасів корисних копалин, вичерпання ресурсів, зниження їх якості й розмаїття; - специфічні проблеми окремих територій (нелегальний видобуток бурштину, стан довкілля Донбасу, зона відчуження). <p>Студент повинен вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - робити аналіз техногенного навантаження на природне середовище в регіонах; - робити порівняльний аналіз компонентного забруднення територій; - давати оцінку впливу галузей народного господарства на довкілля; - аналізувати динаміку викидів та скидів найпоширеніших забруднюючих речовин в області і в розрізі населених пунктів. 	
4. Загальні і фахові компетентності	
<p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК01. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.</p> <p>ЗК08. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>Фахові компетентності:</p> <p>СК14. Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.</p> <p>СК15. Здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів</p>	

природничих наук. СК16. Розуміння основних теоретичних положень, концепцій та принципів математичних та соціально-економічних наук. СК20. Здатність проводити екологічний моніторинг та оцінювати поточний стан навколишнього середовища.			
5. Програмні результати навчання			
ПР02. Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування. ПР05. Знати концептуальні основи моніторингу та нормування антропогенного навантаження на довкілля. ПР19. Підвищувати професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти.			
6. Організація навчання			
Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття			Загальна кількість годин
лекції			16
практичні			14
самостійна робота			60
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
8	101 Екологія	4	Вибірковий
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		Кількість годин	
		лекції	практичні сам.роб.
Тема 1. Вступ. Предмет та об'єкт дисципліни «Регіональна екологія».		2	
Тема 2. Глобальні та регіональні екологічні проблеми.		2	2
Тема 3. Проблема порушення теплового балансу планети.		2	2
Тема 4. Проблема забруднення навколишнього середовища.		2	2
Тема 5. Проблема деградації природних компонентів.		2	2
Тема 6. Проблема зміни ланок кругообігів речовин та енергії.		2	2
Тема 7. Екологічна ситуація в Україні.		2	2
Тема 8. Екологічні проблеми Українських Карпат.		2	2
Тема 1. Екологічні проблеми Чорного та Азовського морів та найбільших річок України.			12
Тема 2. Екологічні проблеми Українського Полісся.			12
Тема 3. Екологічні проблеми Донецько- Придніпровського регіону.			12
Тема 4. Аварія на Чорнобильській АЕС. Радіоактивне забруднення ґрунтів. Радіоактивне забруднення вод. Вплив наслідків чорнобильської аварії на здоров'я людей.			12
Тема 5. Міжнародна екологічна співпраця. Міжнародні екологічні домовленості і програми. Стратегія сталого розвитку України. Загальнодержавна програма формування національної екомережі України. Міжнародні конвенції.			12
Заг.:		16	14 60

7. Система оцінювання навчальної дисципліни

<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни</p>	<p>Система методів оцінювання складається із двох видів контролю: поточного та підсумкового.</p> <p>Поточний контроль включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - тестування – така форма контролю дозволяє перевірити підготовку студентів до кожного заняття; проводиться регулярно на вибірковій основі; - творчі завдання – проводиться з метою формування вмінь і навичок у студентів практичного спрямування, формування сучасного наукового мислення, вміння приймати відповідальні та ефективні рішення; - самостійна робота – така форма контролю дозволяє виявити вміння чітко, логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання, вміння працювати самостійно; - індивідуальна науково-дослідна робота студентів (презентації дослідно-проектних робіт, звіти про розробку комплексних проектів, контрольні роботи,) – проводиться протягом семестру з метою отримання практичних навиків та умінь щодо використання та опрацювання наукових джерел, написання статей, тез, оформлення звітів, розробка презентаційного матеріалу, використання теоретичних та емпіричних методів дослідження. <p>Упродовж поточного контролю, на практичних заняттях, студент може максимально набрати 50 балів (35 балів – за усні відповіді на практичних заняттях, 5 балів – за індивідуальну науково-дослідну роботу, 5 балів – за контрольну роботу та 5 балів за самостійну роботу (КСР)).</p> <p>Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену (максимальна оцінка – 50 балів). Підсумкова оцінка розраховується за сумою накопичених впродовж вивчення дисципліни балів.</p> <p>Впродовж вивчення дисципліни студент зобов'язаний:</p> <ul style="list-style-type: none"> - систематично відвідувати заняття; - вести конспекти лекцій і практичних занять; - брати активну участь в роботі на практичних заняттях; - виконувати тестові завдання; - виконувати індивідуальні науково-дослідні завдання.
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>У письмовій контрольній роботі студент повинен продемонструвати уміння синтезувати теоретичні і практичні знання. Екзаменаційний білет містить 3 описові запитання або 50 тестових запитань. Описові теоретичні питання мають бути розписані тезисно, в тестових запитаннях 1 правильна відповідь. Після написання роботи здобувачі проходять усний захист.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового</p>	<p>Підсумковий контроль здійснюється після</p>

контролю	завершення вивчення всіх тем навчальної дисципліни. До підсумкового контролю допускаються студенти, які були присутні на більше 50% занять і набрали мінімум 25 балів за роботу на практичних заняттях. Студентам, які мали пропуски лекційних чи практичних занять, дозволяється ліквідувати заборгованість на протязі наступних після пропуску двох тижнів.
Підсумковий контроль	Форма контролю: екзамен. Форма здачі: комбінована (письмова з усним захистом).

7. Політика навчальної дисципліни

- Неприпустимі списування, студент повинен вільно володіти матеріалом.
- Якщо студент пропустив більше 50% занять, він повинен пройти тестування на сайті дистанційного навчання і тільки тоді може бути допущений до написання екзаменаційної роботи.
- Обов'язковим для допуску до екзамену є відвідування більше 50% занять, робота на парах, підготовка доповідей, виконання контрольної роботи. Студент повинен набрати мінімум 25 балів за роботу на практичних заняттях.
- Для складання екзамену студент повинен набрати мінімум 25 балів за написання екзаменаційної роботи.

Політика щодо академічної доброчесності

- Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням: «Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”» https://pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2021/02/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%E2%84%96627_27.09.2018.pdf.
- У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.
- В Університеті діють морально-етичні принципи та правила поведінки викладачів і студентів, яких слід дотримуватися у своїй діяльності, прописані в Кодексі честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2021/02/%D0%9A%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81.FR12.pdf>

Політика щодо перескладання змістових модулів та оскарження оцінювання

- Ліквідація академічної заборгованості, перескладання змістових модулів та оскарження результатів оцінювання проводиться згідно порядку прописаного в «Порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/PORYaDOK-Orhanizatsii-TaProvedennia-Otsiniuvannia-Uspishnosti-Studentiv-Prykarpatskoho-Natsionalnoho-UniversytetuIm.-Vasylia-Stefanyka.pdf>

Участь в опитуванні (анкетуванні)

- По завершенні вивчення курсу здобувачі вищої освіти мають можливість пройти

опитування у системі Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності <https://d-learn.pnu.edu.ua/> щодо удосконалення якості навчання. Анкета носить анонімний характер і включає 10 запитань, відповіді на них будуть використовуватися лише в узагальненому вигляді. Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності студентів, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати їх пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

8. Рекомендована література

1. Царик Л.П., Лісова Н.О. Глобальні і регіональні екологічні проблеми. Навчальний посібник. Тернопіль: Наук-вид. відділ ТНПУ, 2018. 168 с.
2. Екологічний паспорт Івано-Франківської області [Електронний ресурс]. – 2018. – 156 с. – Режим доступу: http://www.menr.gov.ua/docs/protection1/ivanofrankivska/Ivano_frankivska_ekop_asport_2017.docx
3. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2019 році. – К.: Міністерство екології та природних ресурсів України. – Режим доступу: <https://mepr.gov.ua/files/docs/Zvit/2021/%D0%9D%D0%B0%D1%86.%20%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D0%BA.%20%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D1%81%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%B0%20%D0%B2%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96%20%D1%83%202019%20%D1%80%D0%BE%D1%86%D1%96.pdf>
4. Екологічна безпека та економіка : монографія / М.І. Сокур, В.М. Шмандій, Є.К. Бабець, В.С. Білецький, І.Є. Мельнікова, О.В. Харламова, Л.С. Шелудченко. – Кременчук, ПП Щербатих О.В., 2020 – 240 с.
5. Хилько М. І. Екологічна безпека України: Навчальний посібник. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2017. 266 с.
6. Горун М. В. Пиріг Г. І., Файфура В. В., Федірко М. М. Екологія: навчальний посібник. Тернопіль, 2019. 156 с.
7. Звіт про стратегічну екологічну оцінку Програми економічного і соціального розвитку Івано-Франківської міської територіальної громади на 2021-2023 рр. / Миленька М.М., Мельниченко Г.М., Різничук Н.І., Клід В.В/ Режим доступу: https://www.mvk.if.ua/uploads/files/54608_8.pdf

Викладач

Мельниченко Г.М.